

Ekselansları Sayın Başkan Prof. Türmen,

Sayın Prof. Bertan,

Hanımevendiler ve beyefendiler,

“Aile Hekimleri ve Aile Sağlığı Elemanları için Sürekli Pediatri Eğitimi” kapsamındaki dört yıldır devam eden programın son oturumunda Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) adına yer almak benim için bir onurdur.

Prof. Tomris Türmen önderliğinde uzun yıllardır DSÖ işbirliği merkezi olarak çalışmalarını yürüten Uluslararası Çocuk Merkezinde bulunmak da benim için büyük bir şeref.

Bugünkü eğitim katılımcılarına hitap edebilme fırsatı yakalamış olmaktan dolayı da büyük memnuniyet duyuyorum. DSÖ, temel sağlık hizmetleri ve koruyucu hizmetlere öncelik vermektedir. Topluma etkili hizmetlerin sunumunda güçlü bir birinci basamak sağlık hizmetlerinin varlığı ve aile hekimliği ekiplerinin motivasyonu olmazsa olmazlardandır. Çalışmalarınız uzun ve asil bir geleneğin sürdürülmesini sağlamaktadır. Tarihteki ilk hekimlere baktığımızda onların da genel hekimler olduğunu görüyoruz. Aile hekimleri her zaman sağlık hizmetlerinin bel kemiğini oluşturmuştur.

1978 yılında yayınlanan Alma Deklarasyonu temel sağlık hizmetlerine dayalı herkesi kapsayan sağlık hareketini başlatmıştır. Deklarasyon kapsamında eşitlik, dayanışma ve sağlık hizmetlerine adil erişim gibi bir dizi rehber ilke ve etik değer tanımlanmıştır.

Küresel halk sağlığı ve sağlığın teşviki ve hastalık önleme konusundaki bakış açımız yaşam boyu yaklaşımıyla hız kazanmıştır. Ancak, doğumdan başlayarak tüm yaşam süresince bireylerin sağlık ihtiyaçlarını takip edecek güçlü bir aile hekimliği sistemi olmaksızın yaşam boyu yaklaşımını uygulamak mümkün değildir.

Son yıllarda dış dünyanın nasıl değiştiğine bakacak olursak:

Dünyanın her yerindeki sağlık anlayışı demografik yaşlanma, hızlı kentleşme ve sağlıklı olmayan yaşam tarzlarının küreselleşmesi gibi güçler tarafından şekillenmektedir. Bu güçlerin baskısıyla hastalık yükünde de büyük bir kayma gözlemlenmektedir. Morbidite,

engellilik hali ve mortalitenin temel nedeni bulaşıcı hastalıklardan bulaşıcı olmayan kronik hastalıklara kaymıştır. Son yıllarda, güçlü anne ve çocuk sağlığı göstergeleriyle, aşıyla önlenabilir hastalıklar da dahil olmak üzere bulaşıcı hastalıkların iyi bir şekilde kontrol altına alınmasıyla birlikte doğumda beklenen yaşam süresi istikrarlı bir şekilde artmıştır. Bulaşıcı olmayan hastalık (BOH) yükü son on yılda %71'den %79'a yükselmiştir.

Koruyucu faaliyetler tüm dünyada sorun haline gelmiştir. Kronik hastalıkların temel nedeni sağlık dışı sektör kaynaklıdır. Tütün, gıda, içecek ve alkol endüstrisinin ürünleri ve pazarlama uygulamaları kronik hastalıkların temel nedenlerini derinden etkilemektedir. Obezite de bu endüstrilerin bazıları tarafından derinden etkilenmektedir. DSÖ'nün verilerine göre obezite tüm dünyada 1980 yılından bu yana yaklaşık % 50 artmıştır. Avrupa Bölgesindeki çoğu ülkede ise prevalansı neredeyse üç katı artmıştır. Çok sayıda fiziksel engel ve psikolojik sorun yaratmanın yanı sıra, fazla kiloda görülen aşırı artış kişinin kardiyovasküler hastalıklar, kanser ve şeker hastalığı gibi BOH'lara yakalanma riskini de arttırmaktadır. DSÖ Avrupa bölgesi için 2014 yılında elde edilen standart verilere göre Türkiye, aşırı kilo ve obezite konusunda bölgede ikinci en yüksek değerlere sahip ülkedir. Sizin de desteğinizle, çocukluk çağı obezitesi başta olmak üzere hem toplum düzeyinde hem de bireysel düzeyde hızlandırılmış eylemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuklar beslenme alışkanlıklarını ve fiziksel egzersiz davranışını erken yaşlarda oluşturmaktadır. Bu nedenle, aile hekimleri, hemşireler ve toplum çalışanları bilgilendirme ve teşvik yoluyla süreç dâhilinde güçlü bir rol oynamaktadır. DSÖ'nün çocuklar ve yetişkinlere yönelik sunduğu kanıta dayalı fiziksel aktivite bilgisi ışığında toplumların bilgilendirilmesi ve politikacıların bu soruna dair farkındalığının artırılması bizim görevimizdir.

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi kapsamında yürütülen çok sayıda program bölgedeki obezite epidemisiyle mücadeleye odaklanmaktadır. Bu kapsamda, yalnızca fiziksel aktivite ve beslenme başlıklarının yanı sıra sosyoekonomik belirleyiciler, kardiyovasküler hastalıklar, şeker hastalığı, kanser ve çocuk ve yetişkin sağlığı gibi başlıklar da ele alınmaktadır.

Hanımfendiler, beyefendiler ve değerli meslektaşlarım,

Altını çizmek istediğim ikinci önemli başlık da Antimikrobiyal direnç başlığı. Geçen hafta ilk defa Dünya Antibiyotik Farkındalık Hastasını kutladık. Bildiğiniz üzere, daha önceki yıllarda Avrupa Bölgesinde Dünya Antibiyotik Farkındalık Günü kutlanmaktaydı.

Antimikrobiyal dirençteki yükselme küresel bir sağlık krizidir. Patojenlerin direnç geliştirmesiyle, antimikrobiyaller tıp dünyasındaki etkinliğini yitirmektedir. Bir zamanlar hayat kurtaran ilaçlar artık işe yaramıyor. Geliştirilmekte olan çok az sayıda yeni ilaçla birlikte, sık görülen enfeksiyonların tekrar ölüme yol açtığı antibiyotik sonrası döneme doğru gidiyoruz. Bu trend devam ederse, organ nakli, eklem replasmanı, kanser kemoterapisi ve preterm bebek bakımı gibi karmaşık müdahaleleri gerçekleştirmek giderek zorlaşacak ve hatta tehlikeli bir hal alacak.

Direncin Antimikrobiyal kullanımıyla bağlantılı olduğunu gösteren çok sayıda kanıt bulunmaktadır. Yüksek düzeylerde antibiyotik kullanımı, gereksiz reçete yazma, tezgâh üstü satışa kolay erişim, internet üzerinden satış, ya da hasta baskısı nedeniyle ortaya çıkmaktadır. 2014 yılında DSÖ'nün yayınlamış olduğu küresel AMD sörveyans raporuna göre DSÖ'nün tüm bölgelerinde yüksek direnç düzeyleri tespit edilmiştir.

Türkiye de Güney Avrupa ülkelerine benzer direnç düzeyleri göstermektedir.

Antimikrobiyallerin reçete edilmesine yönelik Avrupa'daki en katı kurallar İskandinav ülkeleri ve Hollanda'da uygulanmaktadır. Hollanda'da 2009 yılından beri hayvanlarda Antimikrobiyal kullanımı yaklaşık %50 oranında azaltılmıştır. En düşük ilaç direnci de Hollanda'da görülmektedir. Türkiye'nin antibiyotik kullanımı Hollanda'yla kıyaslandığında dört katı yüksek bir değerle karşılaşırız. Bu değer DSÖ Avrupa Bölgesine üye ülkeler içindeki en yüksek değeri oluşturmaktadır. Antibiyotik kullanımında dikkatli olunması gerektiğini belirtiyoruz. Bu kapsamda, basmakalıp düşüncelerle nasıl başa çıkacağımızı bilmeliyiz. Çok sayıda insan, grip ve soğuk algınlığı gibi viral hastalıkları antibiyotikle tedavi edebileceğini düşünmekte, bazıları da uzman görüşüne başvurmadan veya reçetesiz antibiyotik kullanmaktadır. Doktorlar da çoğunlukla antibiyotik ihtiyacı kanıtlanmadan antibiyotik reçetesi yazmaktadır.

Türkiye’de Antimikrobiyal direnç tespit etme ve izlemeyi sağlayan çok güçlü bir laboratuvar ağı vardır. Türkiye’nin negatif trend izleyen Antimikrobiyal dirençle ilgili süreci tersine çevirecek halk sağlığı önlemlerini almasını sağlamalıyız.

Hanımfendiler ve beyefendiler!

İzninizle üçüncü bir başlığın da altını çizmek istiyorum.

Türkiye’de 13 antijeni içeren ülke çapında çok kapsamlı bir rutin bağışıklama programı uygulanmaktadır.

Ancak son dönemlerdeki gelişmeler hususunda hassas davranmamız gerektiğinin altını çizmek istiyorum. Son dört yılda Türkiye’deki mülteci nüfusu büyük oranda artmıştır. Resmi rakamlara göre şuanda Türkiye’de yaklaşık 2,5 milyondan fazla mülteci bulunmaktadır. Bu nüfusun çoğu kamp dışında yaşamaktadır. Mültecilerin büyük bir çoğunluğu çocuklar ve kadınlardan oluşmaktadır. Bu çocukların çoğu Türkiye’de doğmuş ve aileleri ve akrabaları güvenli olmayan bölgeleri terk ettiğinden başka bir ülkede yaşamamıştır. Mülteci nüfusunun sağlığının korunması ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti eşi görülmemiş bir cömertlik göstermesine rağmen mülteci çocuklarının aşılama özellikle sürekli, olarak yer değiştiren aileler için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu ailelerin bakımının da sizin sorumluluğunuzda olduğunu ve kayda değer bir deste sağladığınızı biliyorum. En önemli halk sağlığı programlarından biri olan bağışıklama programının başarılarını riske atamayız. Bu nedenle, sizleri aşılama dönemi dâhilindeki her bir çocuğa ulaşmaya ve bağışıklamanın sağlanması yoluyla hem bu çocukları, hem ailelerini hem de tüm toplumu salgın riskinden korumaya davet ediyorum.

Sevgili meslektaşlarım,

Hafta sonu olmasına rağmen çok sayıda katılımcıyı bugün burada görmek ve bilgi ve becerilerinizi sürekli olarak arttırmaya yönelik çalışmalarda yer aldığınızı duymaktan büyük mutluluk duyduğumu belirtmek isterim. DSÖ, kanıta dayalı yaklaşımların teşvik edilmesi ve hasta merkezli bakım hizmetlerinin kalitesinin artırılması amacıyla sürekli tıp eğitimlerini desteklemektedir. Şunu unutmamalıyız ki, geçmişle kıyasladığımızda artık internet üzerinden bilgiye kolayca ulaşabiliyoruz. Hastalar ve toplumlar sağlıkları ve bakım

hizmetleriyle ilgili konuları web üzerinden araştırmaktadırlar. Bu durum hem onların faydasına olmak birlikte, aile hekimlerinin de bu bireyleri yönlendirmesi gerekmektedir.

Sağlık sistemleri dâhilinde uzmanlar ve hastaneler de önemli bir rol oynamaktadır. Ancak sistem dâhilinde birinci basamak doktorları koruyucu önlemler açısından da aktif rol oynamalıdır. Ruh sağlığı da dâhil olmak üzere hastaları sağlığın tüm boyutuyla ele alabilecek kadar uzun süredir tanıyan doktorlara ihtiyaç duyulmaktadır. Güven doğuran uzun süreli ilişkiler motivasyon yaratmaktadır.

Konuşmamın başında da belirttiğim gibi, Hekimlik mesleğinin tarihine baktığımızda ilk hekimlerin aile hekimleri olduğunu görüyoruz. Ancak Temel Sağlık Hizmetlerinin geleceğimiz olduğunu belirtmek istiyorum. Temel Sağlık Hizmetlerinin temel taşı oluşturduğu sağlık hizmetlerinin en iyi sağlık çıktılarını oluşturduğuna ve kullanıcı memnuniyeti yarattığına yönelik güçlü kanıtlarımız mevcut. Sizlerin bilgi ve becerilerine daha önce hiç olmadığı kadar ihtiyacımız var.

Sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim